

V Bruseli 7. júna 2024
(OR. en)

10793/24

SOC 432
EMPL 250
ECOFIN 652
EDUC 203

POZNÁMKA

Od:	Výbor pre zamestnanosť
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Vykonávanie odporúčania Rady týkajúceho sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce – kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť – <i>schválenie</i>

Delegáciám v prílohe zasielame kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť o vykonávaní odporúčania Rady z 15. februára 2016 týkajúceho sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce (Ú. v. EÚ C 67, 20.2.2016, s. 1 – 5), ktoré má schváliť Rada (EPSCO) na zasadnutí 20. júna 2024.

Príloha 1: Závery pre jednotlivé krajiny sa uvádzajú v dodatku ADD 1 k dokumentu 10793/24.

Príloha 2: Zber údajov na monitorovanie odporúčania o dlhodobo nezamestnaných: úplné výsledky za rok 2022 sa uvádzajú v dodatku ADD 2 k dokumentu 10793/24.

Príloha 3: Zhrnutia prehľadov členských štátov sa uvádzajú v dodatku ADD 3 k dokumentu 10793/24.

Preskúmanie vykonávania odporúčania Rady týkajúceho sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce uskutočnené Výborom pre zamestnanosť

Kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť určené Rade

1. ÚVOD

Výbor pre zamestnanosť (EMCO) je poverený monitorovaním pokroku dosiahnutého pri vykonávaní odporúčania Rady týkajúceho sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce. Od roku 2016 Rada (EPSCO) po každom preskúmaní schvaľuje súbor kľúčových posolstiev, ktoré výbor EMCO poskytol na základe monitorovania tohto odporúčania Rady. V októbri 2022 sa kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť zamerali na pokrok dosiahnutý členskými štátmi a okrem toho sa zaoberali aj poskytovaním odbornej prípravy dlhodobo nezamestnaným osobám, pričom sa venovali trom kľúčovým aspektom: pokrytie, financovanie a riadenie.

Piate preskúmanie vykonávania odporúčania Rady sa uskutočnilo 11. – 12. apríla 2024 v Bruseli a vykonala ho skupina EMCO pre analýzu politík (EMCO PAG). Okrem diskusie o tom, v akom rozsahu členské štáty zohľadnili usmernenia uvedené v odporúčaní Rady, sa v rámci preskúmania v roku 2024 posudzoval pokrok, ktorý členské štáty dosiahli pri **rozvoji/aktivácii partnerstiev so zamestnávateľmi a inými príslušnými aktérmi/zainteresovanými stranami na miestnej úrovni** s cieľom uľahčiť integráciu dlhodobo nezamestnaných osôb do trhu práce.

Pred preskúmaním členské štáty vyplnili sebahodnotiaci dotazník, ktorý mal za cieľ posúdiť **ich úroveň vykonávania odporúčania Rady**, pričom sa zamerali na štyri kľúčové oblasti činnosti: a) evidenciu dlhodobo nezamestnaných; b) koordináciu v rámci jednotného kontaktného miesta; c) plnenie dohôd o pracovnej integrácii a d) zapojenie zainteresovaných strán s osobitným **zameraním na partnerstvá**.

Súčasné kľúčové posolstvá vychádzajú z výsledkov uvedeného preskúmania, ako aj zo záverov pre jednotlivé krajiny, z výsledkov zberu údajov a zo zhrnutí prehľadov členských štátov uvedených v prílohách. V prílohe k tomuto dokumentu je uvedený aj súhrn hlavných výsledkov na úrovni EÚ a následne výsledky zberu údajov v jednotlivých členských štátoch za rok 2023.

2. DOSIAHNUTÝ POKROK

Po zvýšení počtu dlhodobo nezamestnaných v EÚ v roku 2021 ich počet naďalej klesal a v roku 2022 dosiahol hodnotu menej ako 5 miliónov, pričom miera dlhodobej nezamestnanosti sa od svojho nedávneho maxima v roku 2013 znížila o viac ako polovicu (z 5,3 % na 2,3 %). Podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti sa takisto znížil, a to na 43,5 %, čo je takmer o 6 percentuálnych bodov menej ako v roku 2013.

A. EVIDENCIA

Členské štáty od pandémie COVID-19 čoraz viac kladú dôraz na digitalizáciu služieb (online evidencia, online podpora atď.). Pretrvávajú však výzvy, ktorým čelia dlhodobo nezamestnané osoby, pokiaľ ide o prístup k elektronickým službám, najmä osoby, ktoré majú nižšie zručnosti v oblasti IKT. Verejné služby zamestnanosti (VSZ) preto dlhodobo nezamestnaným osobám stále odporúčajú osobný kontakt, ktorý je pre nich efektívnejší.

Mnohé členské štáty uskutočnili osvetové akcie na podporu evidencie neaktívnych dospelých osôb (počiatočná evidencia viacerými spôsobmi, ako sú elektronické služby, osobne, prostredníctvom telefónu alebo sociálnych médií, sa od pandémie COVID-19 vo väčšine členských štátov ešte viac rozšírila). V členských štátoch s výraznými regionálnymi rozdielmi však pretrvávajú problémy.

Krížová evidencia medzi službami v nezamestnanosti v rámci VSZ a sociálnymi službami však napriek silným stimulom, ktoré zaviedla väčšina členských štátov, zaostáva. Účinné vykonávanie krížovej evidencie by mohlo uľahčiť identifikáciu najkritickejších situácií a prípadov, ktorými je potrebné sa zaoberať. Na druhej strane je pozitívne, že členské štáty čoraz viac vykonávajú ustanovenia, ktoré majú odrádzať od vyradenia z evidencie, keď sa vyčerpajú možnosti na poberanie dávok v nezamestnanosti a sociálnych dávok.

B. JEDNOTNÉ KONTAKTNÉ MIESTO

Určenie jednotného kontaktného miesta pre každého príjemcu na základe dohody o pracovnej integrácii sa vo veľkej miere vykonáva vo všetkých členských štátoch, rovnako ako pridelenie zamestnanca povereného prípadom pre každú dlhodobu nezamestnanú osobu. Schopnosť jednotných kontaktných miest zhromažďovať individuálne informácie na podporu individuálneho posúdenia pre všetkých uchádzačov o zamestnanie sa v mnohých členských štátoch zvýšila.

Zvýšila sa aj digitalizácia služieb pre nezamestnané osoby. Konštatovalo sa však, že chýba výmena informácií a údajov, čo bráni pokroku alebo kvalite služieb. Malo by sa posilniť zlepšenie koordinácie medzi ústrednými a miestnymi VSZ a obcami, ako aj mechanizmy prenosu relevantných informácií medzi poskytovateľmi služieb o voľných pracovných miestach, možnostiach odbornej prípravy a službách dostupných pre každú dlhodobu nezamestnanú osobu a spoločného využívania týchto informácií. Zavedenie primeranej výmeny a prenosu informácií pri súčasnom zabezpečení súladu so všeobecným nariadením o ochrane údajov (GDPR) je stále problémom, ktorému čelia mnohé členské štáty.

C. DOHODA O PRACOVNEJ INTEGRÁCIÍ

Dohody o pracovnej integrácii alebo rovnocenné dohody sa vo väčšine členských štátov vykonávajú od roku 2018, ale stále sa vylepšujú.

Vykonal sa zlepšenie v nadviazaní na individuálne posúdenia prostredníctvom usmernení a informácií o pracovných ponukách a podpore, ako aj v pravidelnom monitorovaní a aktualizáciách dohôd o pracovnej integrácii a opatreniach umožňujúcich pravidelné preskúmanie pokroku uchádzačov o zamestnanie smerom k opätovnej integrácii. Výmena informácií o dlhodobej nezamestnanosti medzi organizáciami zapojenými do posúdenia vplyvu dohôd o pracovnej integrácii však zostáva naďalej pomerne nízka, najmä medzi verejnými a súkromnými partnermi.

D. ZAPOJENIE ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

Hoci spolupráca medzi rôznymi zainteresovanými stranami (napr. ministerstvom školstva, ministerstvom práce a VSZ, ako aj s psychológmi, sociálnymi pracovníkmi a mentormi) pokročila, pričom sa rozvíjali služby pre zamestnávateľov, multidisciplinárna spolupráca so všetkými miestnymi zainteresovanými stranami vrátane samotných miestnych zamestnávateľov, správnych orgánov a občianskej spoločnosti, naďalej predstavuje výzvu a v súčasnosti sa uskutočňuje len v niekoľkých členských štátoch.

Udržiavanie kontaktov so zainteresovanými stranami, vytváranie partnerstiev a zapájanie zamestnávateľov, sociálnych služieb a organizácií občianskej spoločnosti sú kľúčovými prvkami na zabezpečenie účinnej opätovnej integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce a predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti. Tieto partnerstvá sú potrebné na vnútroštátnej aj miestnej úrovni, hoci často vznikajú problémy v dôsledku rozličných záujmov rôznych zainteresovaných strán. Zapojenie zainteresovaných strán a vytváranie partnerstiev na miestnej úrovni sa v jednotlivých členských štátoch líšia.

Tieto subjekty zohrávajú kľúčovú úlohu pri odstraňovaní prekážok, ktorým čelia niektorí jednotlivci v snahe dosiahnuť trvalú integráciu do trhu práce. Vo viacerých krajinách by VSZ mali posilniť zapojenie zamestnávateľov do týchto procesov. Mnohé členské štáty uznávajú význam udržiavania kontaktov, ale zápasia s ťažkosťami, pokiaľ ide o kapacity verejných služieb zamestnanosti na miestnej úrovni účinne zapojiť všetky potrebné zainteresované strany.

E. ZBER ÚDAJOV

Z výsledkov najnovšieho zberu údajov o dlhodobej nezamestnanosti vyplýva, že pri vykonávaní odporúčania Rady sa dosiahol len veľmi obmedzený pokrok, keďže len polovica členských štátov splnila prvý cieľ odporúčania tým, že poskytuje dohody o pracovnej integrácii alebo ich ekvivalent aspoň 95 % dlhodobo nezamestnaných osôb, ktoré sú evidované ako nezamestnané aspoň 18 mesiacov.

Zo zberu údajov o dlhodobo nezamestnaných takisto vyplýva, že miera prechodu do zamestnania je nižšia ako v predchádzajúcom roku vo všetkých členských štátoch okrem dvoch a v tomto roku bolo len 14 členských štátov schopných poskytnúť údaje o sledovaní situácií dlhodobo nezamestnaných, na ktorých sa už nevzťahujú dohody o pracovnej integrácii.

Tieto nadväzujúce údaje však potvrdzujú aj predchádzajúce dôkazy o tom, že skupina členských štátov, ktoré poskytujú individualizované akčné plány (IAP) s hĺbkovým posúdením, dosahuje výrazne lepšie výsledky v porovnaní so skupinou, ktorá poskytuje štandardné dohody o pracovnej integrácii, a najmä so skupinou, ktorá poskytuje bežné individualizované akčné plány, čo naznačuje, že pre integráciu dlhodobo nezamestnaných je nevyhnutné individuálne poradenstvo.

3. ZÁVERY

Napriek tomu, že dlhodobá nezamestnanosť klesá, v niektorých členských štátoch zostáva rozšíreným problémom, ktorý zvyšuje riziko zhoršenia zručností, sociálneho vylúčenia a chudoby. Keďže dlhodobá nezamestnanosť sa často týka osôb v najzraniteľnejších situáciách a nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce, snaha o jej riešenie prispieva aj k boju proti nerovnostiam a posilneniu sociálnej súdržnosti v EÚ. **V tejto súvislosti si členské štáty zachovali svoj politický záväzok vykonávať odporúčanie týkajúce sa začlenenia dlhodobo nezamestnaných do trhu práce. Hoci je zjavný určitý spoločný vývoj, úroveň vykonávania sa v jednotlivých členských štátoch naďalej líši a ich sebahodnotenie ukázalo, že pokrok vo vykonávaní odporúčania Rady sa v posledných rokoch spomalil.** Vzhľadom na súčasné výzvy by sa malo zdôrazniť, že na to, aby mohli dlhodobo nezamestnaní vstúpiť na trh práce, je dôležité, aby boli vybavení alebo opätovne vybavení primeranými zručnosťami. Aby sa zabránilo tomu, že sa z nezamestnaného stane dlhodobo nezamestnaný, je nevyhnutná aj skorá a včasná podpora ako súčasť všeobecnejšieho preventívneho prístupu. Zistenia z preskúmania naďalej svedčia o dôležitosti aktívnych politík trhu práce (AFTP) pri riešení problému dlhodobo nezamestnaných v záujme ich úspešnej opätovnej integrácie do trhu práce. Vzhľadom na súčasný nedostatok pracovnej sily a zručností vo všetkých členských štátoch je takisto dôležité posilniť postavenie osôb v najzraniteľnejších situáciách a nedostatočne zastúpenej skupiny s cieľom umožniť im úspešne vstúpiť na trh práce, a to zabezpečením toho, aby mohli využívať kvalitné príležitosti na zamestnanie a odbornú prípravu, ako aj cielené dotácie na zamestnanie.

Je potrebné zlepšiť systémy monitorovania a hodnotenia politík vykonávaných v záujme integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce. Hoci sa zaviedlo mnoho aktivačných programov pre dlhodobo nezamestnaných, v niektorých prípadoch možno účinnosť týchto programov posúdiť až v neskoršej fáze.

Príloha 1. Závery pre jednotlivé krajiny týkajúce sa dlhodobo nezamestnaných za rok 2024, vypracované skupinou EMCO pre analýzu politík

Príloha 2. Zber údajov na monitorovanie odporúčania o dlhodobo nezamestnaných za rok 2022: úplné výsledky

Príloha 3. Prehľady členských štátov EÚ za rok 2023 – zhrnutia